

mgr Anna Lewandowska

Instytut Gospodarki

Wyższa Szkoła Informatyki i Zarządzania z siedzibą w Rzeszowie

Możliwości finansowania rozwoju nowych strategii biznesu ze środków krajowych i unijnych

Wprowadzenie

Każde przedsięwzięcie innowacyjne, bez względu na to, kto je podejmuje i w jakim zakresie, związane jest z nakładami kapitałowymi. Możliwość pozyskania, wysokość potrzebnych środków i źródeł finansowania zależą od wielkości firmy, formy własności oraz sytuacji w jej otoczeniu zewnętrznym, a przede wszystkim od realizowanego przedsięwzięcia. W literaturze można spotkać różne klasyfikacje źródeł finansowania w zależności od przyjętych kryteriów podziału.

Metody finansowania zależne są od wielu czynników, np. przyjętego modelu transformacji technologii, rodzaju transformacji.

Tab. 1. Rodzaje metod finansowania przedsięwzięć innowacyjnych w zależności od przyjętego kryterium.

Kryterium	Podział	Przykłady metod finansowania
Własność	Publiczne	Dofinansowanie
	Prywatne	Kredyty, pożyczki, <i>venture capital</i>
Zaangażowanie	Bezpośrednie	Kredyt, poręczenie, kapitał własny
	Pośrednie	Inkubatory przedsiębiorczości, parki technologiczne
Źródła finansowania	Kapitał własny	Udziały właścicieli, reinwestowane zyski, <i>venture capital</i>
	Kapitał obcy	Kredyt, pożyczka, bony komercyjne, obligacje, <i>factoring</i> , <i>forfeiting</i> , <i>franchising</i>

Źródło: A. Sosnowska i inni, *Systemy wspierania innowacji transferu technologii w krajach Unii Europejskiej i w Polsce*, Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości, Warszawa 2003, s. 84.

Przedsięwzięcia i projekty innowacyjne mogą być finansowane z wielu źródeł. Może to być kapitał własny albo pozyskany kapitał obcy. Dostępność i sposoby pozyskania każdego z tych źródeł przez przedsiębiorstwa w celu finansowania przedsięwzięć innowacyjnych jest zróżnicowana. W zakresie finansowania wewnętrznego najprostszym sposobem finansowania to finansowanie z kumulowanego zysku i odpisów amortyzacyjnych. Środki tego typu są jednak niewystarczające dla finansowania przedsięwzięć innowacyjnych w małych i średnich przedsiębiorstwach. Mają one większe znaczenie w dużych przedsiębiorstwach, bowiem ich wielkość uzależniona jest od majątku posiadanego przez przedsiębiorstwo oraz rodzaju działalności¹. Z własnych środków zewnętrznych największe znaczenie dla małych i średnich przedsiębiorstw odgrywiają subwencje i dotacje oraz *venture capital*. Teoretycznie małe i średnie przedsiębiorstwa mogą korzystać również z kredytów bankowych, jednak w praktyce, ze względu na ustabilizowaną pozycję rynkową, większe szanse na wykorzystanie kredytów bankowych w celu finansowania innowacji mają duże przedsiębiorstwa, dlatego też większość małych i średnich przedsiębiorstw finansuje przedsięwzięcia innowacyjne, korzystając z różnych źródeł, zarówno kapitału własnego, jak i kapitału obcego. Przedsięwzięcia i projekty innowacyjne mogą być finansowane ze środków wewnętrznych i środków spoza danego przedsiębiorstwa.

Kredyty bankowe

Kredyty bankowe to najprostsza forma pozyskania kapitału obcego. Nie pociągają one za sobą kosztów związanych z emisją obligacji lub akcji na rynku kapitałowym i wymagają znacznie prostszej dokumentacji niż prospekt emisyjny. Wymagane jest jednak w tym przypadku posiadanie wysokich zabezpieczeń. Ponadto przedsiębiorstwo obciążone zostaje koniecznością terminowych spłat, co

¹ A. Sosnowska i inni, *op.cit.*, s. 84.

wymaga dość wysokiej płynności danej firmy². Banki z reguły oceniają zdolność kredytową przedsiębiorstwa do obsługi zadłużenia, w całym jego okresie, na podstawie sprawozdawczości finansowej i biznesplanu przedsięwzięcia inwestycyjnego³. Zgodnie z nowym prawem bankowym, obowiązującym w Polsce od 29 sierpnia 1997 r. suma udzielonych wierzycielom banku w stosunku do jednego podmiotu lub podmiotów powiązanych kapitałowo i organizacyjnie, ponoszących wspólne ryzyko gospodarcze, nie może przekroczyć 25% funduszy własnych banku⁴. Dlatego też niekiedy przy udzielaniu poważniejszych kwot kredytów długoterminowych, m.in. w celu rozłożenia ryzyka, banki tworzą specjalne porozumienia, zwane konsorcjami. Ich uczestnicy składają się na łączną sumę kredytu, przy czym jeden z nich przyjmuje wiodącą rolę w organizacji porozumienia, czuwając nad prawidłową obsługą spłat rat kredytu i odsetek przez dłużnika.

Działalność innowacyjna powoduje duże zamrożenie środków finansowych. W przypadku finansowania działalności innowacyjnej niezbędne jest przedstawienie planowanych przepływów pieniężnych, ponieważ zdolność do spłat zaciągniętych zobowiązań zależy od powodzenia finansowej innowacji, gdyż z niej mają być spłacane raty z odsetkami, a sama innowacja stanowi zabezpieczenie spłaty. Decyzja o przyznaniu środków finansowych zależy również od dotychczasowej działalności firmy, wypracowanych przez nią wyników finansowych, stanowiących podstawę do jej oceny i określania zdolności kredytowej. Aby określić to, czy firma będzie zdolna do spłaty zaciągniętych zobowiązań, niezbędne jest przeprowadzenie szeregu analiz⁵. Ponadto w przypadku analizy finansowej projektów modernizacyjno-rozwojowych istotne jest wydzielenie z podstawowej działalności jednostki realizującej dany projekt⁶.

Kredyt technologiczny

Wraz z wejściem w życie ustawy o niektórych formach wspierania działalności innowacyjnej⁷ pojawiła się możliwość skorzystania z kredytu technologicznego, który służy sfinansowaniu inwestycji polegającej na zastosowaniu nowej technologii, zarówno własnej, jak i nabytej, oraz uruchomieniu produkcji nowych wyrobów lub modernizacji wyrobów produkowanych na podstawie tej technologii.

Kredyt technologiczny był dotychczas udzielany przez Bank Gospodarstwa Krajowego (BGK) ze środków Funduszu Kredytu Technologicznego. Obecnie Ministerstwo Gospodarki przygotowuje nowelizację ustawy o niektórych formach wspierania działalności innowacyjnej, zgodnie z którą przedsiębiorcy będą mogli składać wnioski o kredyty technologiczne w bankach komercyjnych oraz ubiegać się o środki na ich spłatę w BGK⁸, dzięki czemu fundusze na wdrażanie nowych technologii będą mogły być wypłacane jak największej liczbie przedsiębiorców w jak najkrótszym czasie. Warunki, na podstawie których kredyt był dotychczas udzielany, nie odbiegały od warunków oferowanych na rynku, z zastrzeżeniem możliwości częściowego umorzenia kwoty kapitału kredytu. Udział własny przedsiębiorcy w finansowaniu inwestycji technologicznej, na którą kredyt technologiczny jest udzielany, nie może być mniejszy niż 25% wartości tej inwestycji. Ponadto udziału własnego nie mogą stanowić środki, które zostały uzyskane przez przedsiębiorcę w związku z udzieloną pomocą publiczną, w szczególności w formie kredytów, dopłat do oprocentowania kredytów, a także gwarancji lub poręczeń na warunkach korzystniejszych od oferowanych na rynku.

² K. Janasz, *Kapitał prywatny w finansowaniu działalności innowacyjnej przedsiębiorstw w procesie transformacji*, [w:] *Innowacje w działalności przedsiębiorstw w integracji z Unią Europejską*, red. W. Janasz, Difin, Warszawa 2005, s. 229.

³ A. Sosnowska i inni, *op.cit.*, s. 87.

⁴ Prawo bankowe, ustawa z 29 sierpnia 1997 r. (DzU z 1997 r., nr 140, poz. 939 ze zm.).

⁵ *Współczesny bank*, red. W.L. Jaworski, Poltext, Warszawa 2000, s. 374-385.

⁶ A. Sosnowska, S. Łobesko, A. Kłopotek, *Zarządzanie firmą innowacyjną*, Difin, Warszawa 2000, s. 119-120.

⁷ Ustawa z 29 lipca 2005 r. o niektórych formach wspierania działalności innowacyjnej (DzU nr 179, poz. 1484).

⁸ Projekt ustawy zakłada, że przedsiębiorca będzie mógł ubiegać się o spłatę części kredytu technologicznego przez BGK. Bank komercyjny, po zbadaniu zdolności kredytowej wnioskodawcy i wyrażeniu zgody na udzielenie kredytu, będzie mógł wystąpić do BGK o przyznanie przedsiębiorcy premii technologicznej, która zostanie przeznaczona na spłatę części kredytu. Maksymalna kwota premii technologicznej to 1 mln euro.

Projekt ustawy nowelizuje przepisy ustawy z 29 lipca 2005 r. o niektórych formach wspierania działalności innowacyjnej (DzU nr 179, poz. 1484 oraz z 2006 r., nr 107, poz. 723). Zmiany dotyczą rozdziału drugiego wyżej wymienionej ustawy pt. *Kredyt technologiczny*, który stanowi program pomocowy zaakceptowany przez Komisję Europejską 6 września 2005 r. – Ministerstwo Gospodarki 26 stycznia 2007 r. – www.mg.gov.pl.

Wysokość kapitału kredytu technologicznego nie może przekroczyć równowartości w zł kwoty 2 mln euro⁹, przeliczanej według średniego kursu ogłaszanego przez Narodowy Bank Polski na dzień udzielenia kredytu technologicznego. Kredyt udzielany jest na okres 72 miesięcy.

Wnioski o udzielenie kredytu technologicznego w danym roku kalendarzowym należy składać w kwietniu, lipcu i październiku. Są one rozpatrywane według kolejności wpływu. Do wniosku przedsiębiorca powinien dołączyć m.in. opinię zawierającą opis nowej technologii, w oparciu o którą będzie realizowana inwestycja technologiczna, i okres jej stosowania na świecie. Wnioski są rozpatrywane w terminie 60 dni od dnia złożenia kompletnego wniosku. BGK rozpatruje wnioski o udzielenie kredytu technologicznego do wyczerpania środków¹⁰ określonych w planie finansowym¹¹.

Główną zaletą kredytu technologicznego jest możliwość jego umorzenia do wysokości 50%. Wysokość umorzenia nie może przekroczyć 1 mln euro lub 50% kwoty wykorzystanego kapitału kredytu technologicznego. W danym roku kalendarzowym wysokość umorzenia nie może wynieść więcej niż iloczyn 10% kwoty kapitału wykorzystanego kredytu technologicznego i liczby lat, które upłynęły od dnia udzielenia przedsiębiorcy kredytu technologicznego.

Umorzenie dokonywane jest¹²:

- po uruchomieniu przez kredytobiorcę sprzedaży towarów i usług powstałych w wyniku inwestycji technologicznej, finansowanej kredytem,
- w ratach, których wysokość odpowiada 20% wartości netto faktur dokumentujących sprzedaż towarów i usług,
- nie częściej niż dwa razy do roku.

Znaczenie kredytu bankowego jako źródła finansowania innowacji w polskich przedsiębiorstwach jest niewielkie¹³. Taka forma pomocy finansowej jest najszerzej rozpowszechniona w Niemczech i Francji. Wzrost znaczenia tego źródła finansowania innowacji upatrywano w uruchomieniu kredytu technologicznego. Potwierdziły to doświadczenia BGK, które wykazały, że zainteresowanie kredytem technologicznym wśród przedsiębiorców jest większe niż pula środków budżetowych przeznaczonych na Fundusz Kredytu Technologicznego¹⁴. Przyczyniło się to do włączenia przez Ministerstwo Gospodarki kredytu technologicznego do działań Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka 2007-2013, dzięki czemu możliwe będzie zasilanie Funduszu Kredytu Technologicznego z funduszy unijnych.

Środki publiczne

Phare 2003

Do końca 2006 r. w ramach programu Phare 2003 przedsiębiorcy mogli skorzystać z pożyczki na inwestycję innowacyjną. O dotacje można było ubiegać się w ramach dwóch rodzajów konkursów: krajowych (dostępnych w całej Polsce) i regionalnych (dostępnych w wybranych województwach).

Ścieżki od innowacji do biznesu: pożyczka na innowacje

Ten rodzaj pomocy oferowany był dla małych i średnich przedsiębiorców, posiadających siedzibę w Polsce w ramach Programu Sektorowego MŚP i Innowacyjność. Program pożyczek na realizację inwestycji o charakterze innowacyjnym miał na celu pomoc przedsiębiorstwom w zwiększeniu ich konkurencyjności i efektywności na rynku.

⁹ Zgodnie z planowaną nowelizacją ustawy o niektórych formach wspierania działalności innowacyjnej maksymalna kwota kredytu nie będzie już ograniczona do 2 mln euro, lecz będzie ustalana przez bank komercyjny.

¹⁰ Wysokość Funduszu w roku 2005 została ustalona na 120 mln zł. Dodatkowo w budżecie na rok 2006 zaplanowano dofinansowanie w wysokości 50 mln zł. Tak więc na lata 2005-2006 wysokość Funduszu Kredytu Technologicznego wyniosła 170 mln zł.

¹¹ Plan finansowy Funduszu określa co najmniej:

- łączną kwotę, która może być przeznaczona na udzielanie kredytów technologicznych w danym roku,
- łączną wysokość kwoty, do której przewiduje się umorzenia kredytów technologicznych,
- przewidywane przychody i wydatki.

¹² Portal Innowacji – www.pi.gov.pl.

¹³ A. Sosnowska i inni, *op.cit.*, s. 88.

¹⁴ Ministerstwo Gospodarki.

Wydatkami kwalifikującymi się do objęcia pożyczką były wydatki na¹⁵:

- wdrożenie wyników prac badawczo-rozwojowych,
- zakup licencji krajowych lub zagranicznych, polegający na nabyciu uprawnień do wykorzystywania rozwiązań naukowych i technicznych oraz doświadczeń produkcyjnych,
- zakup i montaż maszyn lub urządzeń,
- budowę, rozbudowę lub modernizację budynków albo instalacji niezbędnych do wprowadzenia innowacji.

Wielkość pożyczki nie może przekroczyć 75% wydatków kwalifikujących się do objęcia pożyczką, poniesionych po dniu zawarcia umowy o udzielenie pożyczki oraz równowartości złotej kwoty 500 000 euro.

Przedsiębiorcy mieli również możliwość ubiegania się o dotację w ramach trzech konkursów regionalnych:

- **Program Rozwoju Przedsiębiorstw** – mogły z niego skorzystać firmy mające siedzibę na terenie województw: kujawsko-pomorskiego, lubelskiego, łódzkiego, mazowieckiego, podlaskiego, świętokrzyskiego, warmińsko-mazurskiego, wielkopolskiego oraz zachodniopomorskiego. Dofinansowanie obejmowało przygotowanie planów inwestycyjnych, analiz pozycji firmy na rynku, strategii rozwoju itp. Minimalna kwota wsparcia wynosiła 500, a maksymalna 5000 euro, dotacja pokrywała do 50% kosztów kupowanej usługi.
- **Program Rozwoju Przedsiębiorstw Eksportowych** obejmował firmy mające siedzibę na terenie województw: kujawsko-pomorskiego, łódzkiego, mazowieckiego, podkarpackiego, pomorskiego, śląskiego, świętokrzyskiego, warmińsko-mazurskiego, wielkopolskiego. Dofinansowywał działania firm na rynkach zagranicznych, które skorzystały z usług doradczych, m.in. planowanie eksportu, rozwój produktów eksportowych, rozwój umiejętności związanych z marketingiem eksportowym, czy też rozpoczęcie działań eksportowych. Minimalna kwota dotacji to 500, a maksymalna 10 000 euro, dotacja pokrywała do 50% kosztów usługi doradczej.
- **Technologie Informatyczne dla Przedsiębiorstw** to program, z którego mogli skorzystać przedsiębiorcy z województw: kujawsko-pomorskiego, łódzkiego, mazowieckiego, podkarpackiego, pomorskiego, warmińsko-mazurskiego oraz wielkopolskiego. Wsparcie ukierunkowane było na wdrażanie nowoczesnej technologii informatycznej na każdym poziomie jej projektowania i wprowadzania do firmy. Program dofinansowywał m.in. audyty technologiczne, tworzenie oprogramowania, baz danych i lokalnych sieci, analizę potrzeb informatycznych przedsiębiorstwa. Wsparcie w ramach tego programu nie dotyczyło możliwości zakupu oprogramowania, komputerów, licencji, bieżących wydatków operacyjnych (takich jak doradztwo podatkowe, obsługa prawna, usługi reklamowe) ani projektowania stron internetowych statycznych (o ile jest to jedyne działanie). Pomoc skierowana była tylko na usługi doradcze. Minimalna kwota wsparcia to 500 euro, a maksymalna 10 000 euro, przy czym przedsiębiorca miał obowiązek pokrycia do 50% kosztów.

Finansowanie innowacyjności MŚP z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej w nowym okresie programowania 2007–2013

Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka

Program Operacyjny – Innowacyjna Gospodarka (PO IG) jest jednym z nowych instrumentów wspomagających realizację Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia (Narodowej Strategii Spójności) i jednocześnie jednym z nowych, horyzontalnych¹⁶ programów operacyjnych, jakie będą realizowane przez Polskę w latach 2007-2013.

¹⁵ Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości – www.parp.gov.pl.

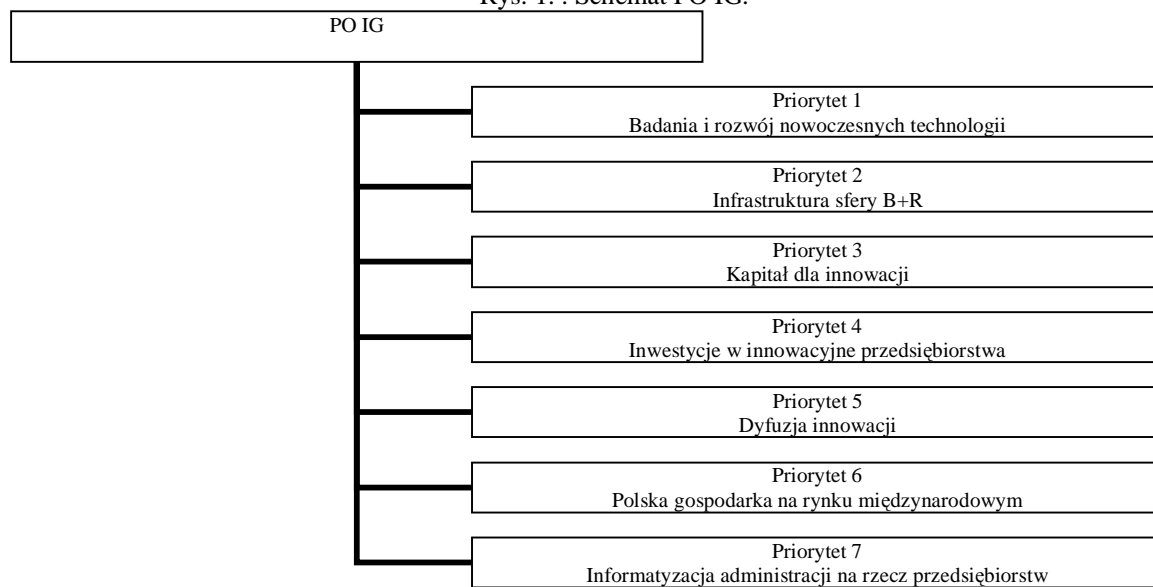
¹⁶ Zgodnie z zobowiązaniami wynikającymi z Traktatu Amsterdamskiego oraz rozporządzenia 1083/2006/WE państwa członkowskie będą przestrzegały polityk horyzontalnych UE, w szczególności realizacja PO IG będzie przyczyniać się do wspierania zagadnień horyzontalnych, takich jak równość szans, niedyskryminacja, zrównoważony rozwój.

Zgodnie z zapisami programu jego realizacja ma przyczynić się do zwiększenia poziomu transferu nowoczesnych rozwiązań ze sfery nauki do obszaru gospodarki. Głównym zadaniem PO IG jest zatem wspieranie szeroko pojętej innowacyjności, zarówno produktowej, technologicznej, organizacyjnej, jak też finansowej czy handlowej.

PO IG w ramach wszystkich priorytetów wspierać będzie projekty o zasięgu krajowym i międzynarodowym. Innowacyjność tych projektów, zgodnie z zapisami programu, powinna charakteryzować się średnim lub wysokim poziomem. Dodatkowo wszystkie projekty powinny przyczyniać się do tworzenia nowych i trwałych miejsc pracy.

Za innowację w ramach programu, zgodnie z jego zapisami, uważane będzie „wdrożenie nowego lub znacznie ulepszanego produktu (towaru lub usługi), procesu, metody marketingowej, lub nowej organizacji w praktyce biznesowej, miejscu pracy i w stosunkach zewnętrznych”¹⁷. Z zagadnieniem tym wiąże się również główny cel programu, którym jest rozwój polskiej gospodarki w oparciu o innowacyjne przedsiębiorstwa. Cel ten będzie realizowany poprzez siedem priorytetów, z których trzy skierowane są bezpośrednio dla przedsiębiorców.

Rys. 1. . Schemat PO IG.

Źródło: opracowanie własne.

Priorytet 1. Badania i rozwój nowoczesnych technologii. Pierwszym z nich jest Priorytet 1. Badania i rozwój nowoczesnych technologii. Jego podstawowym celem jest umożliwienie przedsiębiorcom, zwłaszcza tym z sektora MŚP, szerszego dostępu do najnowszych osiągnięć nauki i techniki. Będzie on realizowany poprzez cztery działania:

- działanie 1.1. Wsparcie badań naukowych dla budowy gospodarki opartej na wiedzy,
- działanie 1.2. Badania w ramach współpracy międzynarodowej,
- działanie 1.3. Wsparcie projektów badawczych i celowych na rzecz przedsiębiorców,
- działanie 1.4. Wzmocnienie potencjału kadrowego nauki.

Szczególnie interesujące dla przedsiębiorców jest działanie 1.3. W jego ramach będzie można ubiegać się o dofinansowanie sięgające nawet 100% projektów polegających na badaniu i wdrożeniu do produkcji nowych technologii lub wyrobów. O środki w ramach działania ubiegać będą mogli się ci

Cele PO IG przyczynią się także do realizacji horyzontalnego celu szczegółowego Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia, 2007 – 2013 (NSRO) – Podniesienie konkurencyjności i innowacyjności przedsiębiorstw, w tym szczególnie sektora wytwórczego o wysokiej wartości dodanej oraz rozwój sektora usług. Cel ten będzie realizowany również poprzez komplementarne w stosunku do PO IG interwencje w ramach RPO, PO KL, PO RPW oraz w mniejszym stopniu w ramach PO IiŚ.

¹⁷ Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka, 2007-2013, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa 2006.

przedsiębiorcy, którzy następnie będą beneficjentami projektu, tzn. będą stosować wyniki projektu w praktyce.

Głównymi działaniami wspieranymi w ramach priorytetu będą bowiem projekty:

- badawcze o charakterze aplikacyjnym, ukierunkowane na bezpośrednie zastosowanie w praktyce przygotowanych rozwiązań,
- obejmujące badania celowe, prace rozwojowe, badania przemysłowe i przedkonkurencyjne.

Wszystkie te działania mają przelożyć się na wzrost poziomu nakładów na B+R oraz zwiększenie stopnia powiązania sektora nauki, a także sektora przedsiębiorstw. Powinny również podnieść poziom innowacyjności tych ostatnich.

Priorytet 4. Inwestycje w innowacyjne przedsiębiorstwa. Priorytet 4. Inwestycje w innowacyjne przedsiębiorstwa PO IG to działania typowo inwestycyjne. Ich głównym celem jest podniesienie poziomu konkurencyjności polskich firm i zapewnienie im trwałej przewagi konkurencyjnej. Na wsparcie w ramach tego priorytetu mogą liczyć przedsięwzięcia „o dużym potencjale innowacyjnym, które przynoszą znaczną wartość dodaną dla gospodarki”¹⁸. W praktyce na wsparcie mogą na nie liczyć projekty:

- generujące znaczne ilości nowych i trwałych miejsc pracy,
- opierające się na rozwiązaniach gwarantujących konkurencyjność w skali światowej (nowe dotychczas niespotykane w Polsce rozwiązania techniczne, technologiczne itp.),
- nastawione na eksport,
- zmierzające do wprowadzenia zasadniczej zmiany organizacyjnej w przedsiębiorstwie.

Zgodnie z najnowszymi zapisami programu wśród kosztów kwalifikowanych w ramach priorytetu mogą znaleźć się m.in. koszty związane z:

- opracowaniem i wdrożeniem wyników prac B+R,
- tworzeniem nowych miejsc pracy niezbędnych do prowadzenia własnej działalności badawczo-rozwojowej,
- realizacją nowych inwestycji (koszty opracowania, przygotowania oraz uruchomienia produkcji nowych i unowocześnionych produktów),
- nabyciem i zastosowaniem nowych rozwiązań technologicznych, produktowych, usługowych i procesowych,
- przekształceniem przedsiębiorcy w Centrum Badawczo-Rozwojowe (CBR),
- świadczeniem usług doradczych oraz szkoleniowych, niezbędnych do realizacji projektów inwestycyjnych.

Wszystkie te działania będą mogły uzyskać wsparcie dwojakiego rodzaju. Po pierwsze, będą to dobrze już dzisiaj znane bezzwrotne dotacje służące refundacji części wydatków kwalifikowanych. Tutaj poziom dofinansowania sięgnie 50%. Drugim z rodzajów wsparcia będzie dofinansowanie Funduszu Kredytu Technologicznego, za pomocą którego wspierane będą inwestycje. Wszystkie te działania będą służyć zintensyfikowaniu zastosowania nowych rozwiązań w przedsiębiorstwach.

Efekty realizowanych projektów będą mierzone:

- poziomem nowych inwestycji w przedsiębiorstwach,
- liczbą nowo utworzonych, trwałych miejsc pracy,
- liczbą nowych przedsiębiorstw o charakterze innowacyjnym,
- wielkością nakładów na B+R w firmach,
- liczbą nowych produktów w ofercie przedsiębiorstw.

¹⁸ J. Kwiecień, *Inwestycje w Innowacyjne Przedsięwzięcia*, Serwis branży tworzyw sztucznych – www.tworzywa.pl (10.07.2006)

Priorytet 5. Dyfuzja innowacji

Uzupełnieniem dwóch poprzednich priorytetów jest Dyfuzja innowacji. Priorytet oznaczony numerem 5. ma na celu rozpowszechnienie wypracowanych innowacji tak, aby możliwe było tworzenie na ich bazie kolejnych rozwiązań oraz czerpanie przez autora innowacji zysków z jej wykorzystania.

W ramach tego priorytetu wspierana będzie współpraca między przedsiębiorcami oraz instytucjami otoczenia biznesu. Wsparcie będzie udzielane projektom zmierzającym do budowy oraz rozwoju powiązań kooperacyjnych przedsiębiorców o charakterze ponadregionalnym, a szczególnie do takich grup przedsiębiorstw oraz jednostek sfery badawczej, które wspólnie utworzą klastry (*clusters*) przemysłowe.

Zgodnie z zapisami PO IG na wsparcie w ramach priorytetu liczyć mogą m.in. następujące działania:

- inwestycje związane z rozpoczęciem lub rozwojem działalności kooperacyjnej,
- projekty doradcze, szkoleniowe, promocyjne i inwestycyjne zmierzające do wykorzystania praw własności przemysłowej oraz praw autorskich,

Uruchomione w ramach priorytetu i jego działań środki trafić mają, w szczególności, do grup przedsiębiorców opierających swoją działalność na eksporcie, łańcuchów produkcyjnych składających się z MŚP oraz dużych przedsiębiorstw, a także do instytucji otoczenia biznesu, zwłaszcza zajmujących się działalnością innowacyjną. Podmioty te będą mogły liczyć na refundację poniesionych wydatków na poziomie 50-100%.

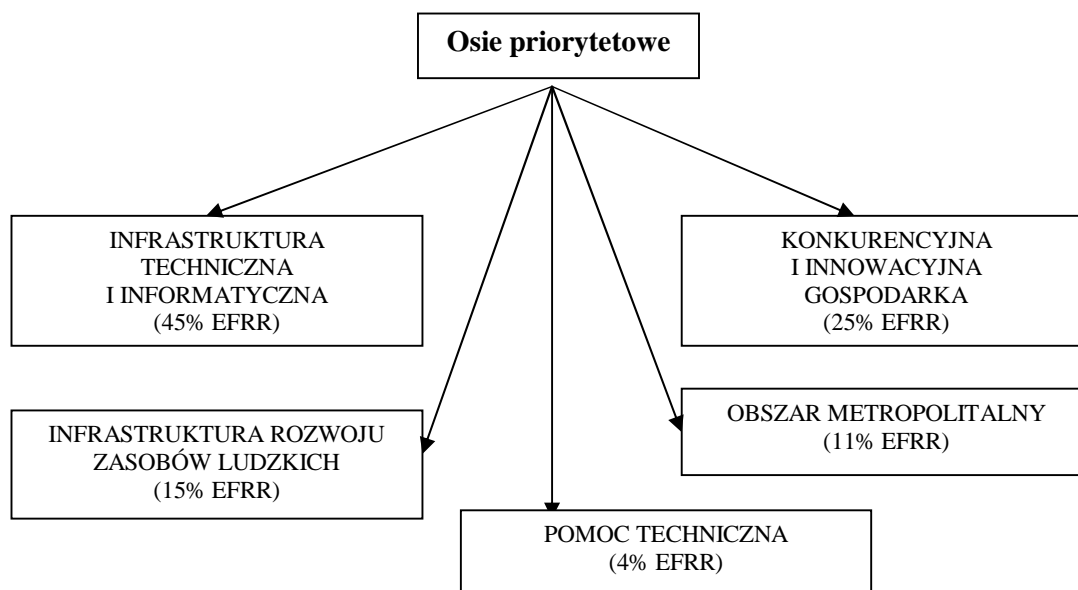
Regionalny Program Operacyjny dla województwa podkarpackiego na lata 2007-2013

Regionalny Program Operacyjny województwa podkarpackiego na lata 2007-2013 jest podstawowym instrumentem planistycznym polityki rozwoju regionu dla nowej perspektywy finansowej, w której funkcję instytucji zarządzającej pełnić będzie Zarząd Województwa. Dokument ten opisuje priorytety oraz działania możliwe do zrealizowania w ramach programu operacyjnego. Celem głównym programu operacyjnego jest zrównoważenie rynku pracy i wzrost poziomu życia społeczeństwa regionu poprzez podniesienie międzynarodowej konkurencyjności i innowacyjności gospodarki.

Cele szczegółowe to:

- podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej regionu poprzez poprawę dostępności komunikacyjnej i rozwijanie wewnętrznych oraz zewnętrznych powiązań regionalnych i międzynarodowych,
- wzmocnienie potencjału innowacyjnego regionu, rozwój infrastruktury technicznej i społecznej oraz poprawa stanu ochrony środowiska,
- wzrost poziomu i jakości życia poprzez wykorzystanie endogenicznego potencjału regionu oraz kontaktów zewnętrznych.

Rys. 2. Osie priorytetowe RPO dla województwa podkarpackiego na lata 2007-2013.

Źródło: opracowanie własne.

Priorytet 2. Konkurencyjna i innowacyjna gospodarka

Małe i średnie przedsiębiorstwa mogą liczyć na wsparcie finansowe głównie w ramach osi priorytetu 2. Konkurencyjna i innowacyjna gospodarka.

Nadrzędnym celem tego priorytetu jest tworzenie warunków dla wzrostu konkurencyjności gospodarki poprzez rozwijanie przedsiębiorczości, zwiększanie jej innowacyjności oraz podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej regionu.

Realizację priorytetu wyznacza m.in. poprawa konkurencyjności przedsiębiorstw i ich produktów, zbudowanie sieci nowoczesnych podmiotów gospodarczych stosujących innowacje technologiczne i organizacyjne przy wykorzystaniu potencjału naukowo-technicznego regionu oraz kontaktów zewnętrznych, wykorzystanie potencjału badawczo-rozwojowego regionu, a także wzmocnienie regionalnego systemu innowacji.

Cele te zostaną zrealizowane poprzez:

- wsparcie kapitałowe MŚP,
- instytucje otoczenia biznesu,
- regionalny system innowacji,
- wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich,
- rewitalizacja obszarów zdegradowanych.

W porównaniu z rozwiniętymi regionami Europy i Polski gospodarka województwa charakteryzuje się niskim poziomem innowacyjności, dlatego uzasadnione jest uruchomienie na poziomie regionalnym mechanizmów stymulujących współpracę pomiędzy sektorem gospodarki i nauki, wykorzystując przy tym regionalny system innowacji.

Tworzenie odpowiednich warunków wsparcia kapitałowego oraz instytucjonalnego dla przedsiębiorstw i instytucji otoczenia biznesu, organizowanie korzystnego klimatu dla ich rozwoju oraz wzmocnienie funkcjonującej infrastruktury systemu innowacji, tak aby stymulował on rozwój działalności badawczo-rozwojowej i ogólnej innowacyjności, będzie wpływać na podniesienie konkurencyjności gospodarki województwa podkarpackiego, a tym samym na realizację celu głównego RPO.

Wsparcie kapitałowe MŚP

Sz szczególnie interesującym dla przedsiębiorców jest działanie Wsparcie kapitałowe MŚP. Jego celem jest zbudowanie sprawnego mechanizmu ułatwiającego przedsiębiorcom dostęp do zewnętrznych źródeł finansowania, tj. system poręczeń kredytowych i fundusze mikropożyczkowe

(instytucje pozabankowe); bezpośrednie dotacje inwestycyjne dla MŚP (m.in. inwestycje połączone ze szkoleniami pracowników; dotacje na tworzenie nowych miejsc pracy; tworzenie i rozwijanie powiązań kooperacyjnych, np. poprzez wsparcie wspólnych inwestycji i działań marketingowych firm; dotacje na inwestycje typu *start-up* – wsparcie szkoleniowe, pomostowe, inwestycyjne); organizowanie grupowych i indywidualnych usług doradczych oraz szkoleniowych, umożliwiających nabywanie umiejętności niezbędnych do prowadzenia działalności gospodarczej; wsparcie dostosowania przedsiębiorstw do wymogów unijnych, w tym dotacje na inwestycje z zakresu zarządzania jakością, zakupu patentów czy nowych technologii.

Beneficjentami tego działania będą zarówno przedsiębiorcy sektora MŚP już funkcjonujący na rynku, jak i nowo powstałe przedsiębiorstwa sektora MŚP. Skorzysta z niego będą mogły również agencje rozwoju regionalnego, organizacje wspierające rozwój przedsiębiorczości i innowacji (w szczególności centra transferu technologii, parki, naukowo-technologiczne i przemysłowe, inkubatory technologiczne i przedsiębiorczości, agencje rozwoju regionalnego i lokalnego), a także pozabankowe podmioty zajmujące się wsparciem kapitałowym MŚP.

Regionalny system innowacji

To kolejne działanie, którego beneficjentami mogą być przedsiębiorcy. Jego celem jest stworzenie warunków do transferu wiedzy i rozwoju potencjału innowacyjnego w regionie.

Realizacja celu osiągnięta zostanie poprzez propagowanie i upowszechnianie praktyk innowacyjnych wśród przedsiębiorców i instytucji publicznych, komercjalizację wynalazków, transfer wiedzy pomiędzy przedsiębiorstwami, absolwentami szkół wyższych, sektorem nauki, wspieranie tworzenia i funkcjonowania systemów współpracy środowiska naukowo-badawczego z przedsiębiorcami (tworzenie parków naukowo-technologicznych, parków przemysłowych, inkubatorów technologicznych, inkubatorów przedsiębiorczości akademickiej, centrów innowacji, klastrów przemysłowych, systemów informacji o innowacjach itp.), wsparcie finansowe wdrażania innowacji w sektorze MŚP (zakup patentów, tworzenie baz danych, innowacyjnych klastrów przemysłowych, transfer technologii). W szczególności do osiągnięcia celu przyczyni się wsparcie badań naukowych na potrzeby gospodarki regionu, stworzenie sieci informacji dotyczących innowacyjnych potrzeb przedsiębiorców, finansowanie projektów wynikających z Regionalnej Strategii Innowacyjnej, staże dla absolwentów szkół wyższych, niezarejestrowanych jako bezrobotni, służące transferowi wiedzy i innowacji pomiędzy sektorem B+R a przedsiębiorstwami, wprowadzanie nowoczesnych technologii przyjaznych środowisku w sektorze MŚP, wsparcie laboratoriów ukierunkowanych na usługi innowacyjne dla przedsiębiorstw, promocja innowacji.

Poza przedsiębiorcami z działania tego skorzystać mogą m.in. instytucje naukowo-badawcze, szkoły wyższe, instytucje wspierające rozwój innowacyjny regionów (w szczególności centra transferu technologii, parki, naukowo-technologiczne i przemysłowe, inkubatory technologiczne i przedsiębiorczości, agencje rozwoju regionalnego i lokalnego), a także samorządy gospodarcze i zawodowe.

Oba te działania umożliwić mają dalszy wzrost przedsiębiorczości mieszkańców i podniesienie konkurencyjności oraz innowacyjności małych i średnich przedsiębiorstw poprzez poprawę dostępności do rzetelnych usług doradczych, instrumentów finansowych oraz transferu wiedzy, technologii i innowacji.

Mechanizm finansowy musi być uzupełniany przez instytucje otoczenia biznesu, wspierające rozwój przedsiębiorczości i innowacyjności, tj. parki naukowo-technologiczne, parki przemysłowe, centra transferu technologii, inkubatory technologiczne, inkubatory przedsiębiorczości, preinkubatory akademickie, centra innowacyjności, centra doskonałości. W tym celu stworzono działanie wspierające instytucje otoczenia biznesu.

Programy Unii Europejskiej wspierające innowacyjność MŚP

7. Program Ramowy Wspólnoty Europejskiej badań, rozwoju technologicznego i demonstracji (2007-2013)

Od 2007 roku jest już dostępny 7. Program Ramowy UE. Tym razem jest to program siedmioletni (2007-2013), o budżecie wynoszącym prawie 54 miliardów euro, co przy obecnych

kosztach stanowi wzrost o około 63% w porównaniu z 6. PR. Program ten jest największym mechanizmem finansowania i kształtowania badań naukowych na poziomie europejskim.

7. PR jest podstawowym instrumentem umożliwiającym osiągnięcie celu strategicznego, jaki wyznaczony został w marcu 2000 roku w Lizbonie przez Radę Europejską, tj. przekształcenie UE w najbardziej konkurencyjną i dynamiczną, opartą na wiedzy gospodarkę na świecie, zdolną do zapewnienia trwałego wzrostu gospodarczego, stworzenia licznych i lepszych miejsc pracy oraz zagwarantowania większej spójności społecznej.

7. PR składa się z czterech programów szczegółowych, uzupełnionych o program szczegółowy obejmujący badania nuklearne (EURATOM) i działania Wspólnotowego Centrum Badawczego (JRC).

Rys. 3. Szacunkowy podział środków 7. PR (w mln euro).

Źródło: 7 Program Ramowy – *jutrzejšie odpowiedzi mają swój początek dziś*, Komisja Europejska, Wspólnoty Europejskie 2006.

Jednym z obszarów tematycznych w Programie Współpraca są Technologie Informacyjne i Komunikacyjne (TIK), który odgrywa zasadniczą rolę w pobudzaniu innowacyjności, kreatywności oraz konkurencyjności we wszystkich dziedzinach przemysłu i usług. Współcześnie TIK wpływa na niemal połowę przyrostu wydajności gospodarek¹⁹. Przyrost ten wynika zarówno z wytwarzania opartych na TIK innowacyjnych dóbr i usług o dużej wartości, jak również z udoskonalania procesów biznesowych poprzez rozpowszechnianie, wdrażanie oraz wykorzystanie TIK w gospodarce. Korzyści, jakie firmy odnotowują dzięki większemu wykorzystaniu TIK, to m.in. szybsze wytworzenie produktu, obniżenie kosztów zmiennych i stałych, wzrost szybkości i niezawodności transakcji, poprawa relacji z klientami i dostawcami, podwyższenie poziomu serwisu i obsługi klienta oraz zwiększone możliwości współpracy.

¹⁹ Sektory w największym stopniu korzystające z TIK to m.in.: produkcja przemysłowa, przemysł motoryzacyjny, lotniczy, farmaceutyczny, produkcja sprzętu medycznego, przemysł rolno-spożywczy, jak również usługi finansowe, media i handel detaliczny.

Wysokość dofinansowania KE (Komisji Europejskiej) liczona jest procentowo od poniesionych kosztów całkowitych, kwalifikowanych, do których podobnie jak w 6. PR nie jest zaliczany VAT. Dofinansowanie jest zróżnicowane w zależności od rodzaju instytucji, typu projektu oraz rodzaju działania wykonywanego w projekcie:

- działania badawczo-rozwojowe – do 50% (ale w przypadku organów publicznych o charakterze niezarobkowym, szkół średnich i uczelni wyższych, organizacji badawczych oraz MŚP – do 75%),
- działania demonstracyjne (wdrożeńowe) – do 50%,
- projekty typu akcje koordynacyjne i wspierające – do 100%,
- inne działania (m.in. w zakresie zarządzania, w tym uzyskiwania świadectw kontroli sprawozdań finansowych, działań szkoleniowych, koordynacji, sieci współpracy oraz rozpowszechniania) – do 100%,
- badania pionierskie (program Pomysły) – do 100%,
- akcje badawczo-szkoleniowe Marii Curie (program Ludzie) – do 100%.

Dla poszczególnych akcji określone są różne maksymalne stawki na zarządzanie projektem. Różne typy kosztów²⁰ (np. wynagrodzenia, koszty podróży, koszty badań) są finansowane na zasadzie tzw. *fixed amount*, czyli stawek o ustalonej przez KE wysokości.

Tab. 2. Maksymalne dofinansowanie kosztów kwalifikowanych dla trzech systemów finansowania.

Maksymalne dofinansowanie kosztów kwalifikowanych	Działania badawczo-rozwojowe (*)	Działania demonstracyjne	Inne działania (**)
Sieci doskonałości	50% 75% (***)		100%
Projekty współpracy	50% 75% (***)	50%	100%
Akcje koordynacyjne i wspierające			100% (****)

(*) Działania badawczo-rozwojowe obejmujące współpracę naukową.

(**) Inne działania rozumiane jako jakiegokolwiek „specyficzne działania”, znajdujące się w Załączniku I²¹.

(***) Dla beneficjentów: organów publicznych o charakterze niezarobkowym, szkół średnich i uczelni wyższych, organizacji badawczych oraz MŚP.

(****) Dofinansowanie pośrednich kosztów kwalifikowanych w przypadku akcji koordynacyjnych i wspierających może osiągać maksimum 7% bezpośrednich kosztów kwalifikowanych, wyłączając bezpośrednio koszty kwalifikowane usług obcych kosztów dofinansowania ze źródeł dostępnych w trzech częściach, które nie są używane lokalnie przez beneficjentów.

Źródło: 7 Framework Programme. Proposals in FP7 – Administrative Information, European Commission, Information Society and Media, Brussels may 2007.

²⁰ Budżet każdego projektu składa się z dwóch rodzajów kosztów:

- koszty bezpośrednie są to koszty poniesione bezpośrednio w związku z realizacją projektu, np. wynagrodzenia personelu zatrudnionego do wykonania poszczególnych zadań, koszty podróży, materiałów, zakupu sprzętu itp.,

- koszty pośrednie są to koszty ogólne funkcjonowania jednostki związane z realizacją danego projektu, np. koszty administracji i zarządzania, wynajęcia lub amortyzacji budynków i aparatury, usług telekomunikacyjnych i pocztowych, wody, elektryczności, ogrzewania, ubezpieczenia, wyposażenia biurowego, zatrudnienia personelu administracyjnego itp.

²¹ Decyzja nr 1982/2006/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 18 grudnia 2006 r. dotycząca powołania siódmego programu ramowego Wspólnoty Europejskiej w zakresie badań, rozwoju technologicznego i demonstracji (2007-2013) (DzUrz L 412/1 z 30 grudnia 2006 r.)

W 7. Programie Ramowym utrzymane zostaną, wzorem lat ubiegłych, schematy pomocy dla małych i średnich firm oraz projektów na rzecz stowarzyszeń MŚP. 7. PR proponuje działania zwiększające udział MŚP w pracach badawczych i oferuje im środki ułatwiające dostęp do wyników badań. Inne korzyści udziału MŚP w 7. PR obejmują procentowo wyższy udział finansowania, szerszy wybór systemów finansowania, zdobywanie nowej wiedzy i większe możliwości rozwoju nowych produktów i usług²².

Program Marco Polo – Typ 2 – catalyst actions – innowacyjne projekty

Celem tego programu jest finansowanie wprowadzenia wysoce innowacyjnych projektów. Preferencyjnie traktowane będą projekty przewyższające strukturalne bariery rynkowe.

O pomoc ubiegać się mogą konsorcja złożone z minimum dwóch firm komercyjnych z różnych krajów, w tym co najmniej jeden jest krajem członkowskim, włączając kraje EFTA-EEA (Europejskiego Stowarzyszenia Wolnego Handlu – Europejskiego Obszaru Gospodarczego). Do 2010 r. planuje się ogłaszanie jednego konkursu rocznie. Wnioski można składać tylko po oficjalnym ogłoszeniu konkursu. Można składać więcej niż jeden wniosek o dofinansowanie projektu w ramach tego samego konkursu.

Program Marco Polo był aktualny od 2003 r. do 2006 r. (budżet 100 ml euro). Natomiast nowa edycja Marco Polo II aktualna będzie od 2007 r. do 2013 r. (budżet 740 ml euro, rocznie 106 ml euro).

eContentplus

Celem programu jest ułatwienie na poziomie Wspólnoty dostępu do zasobów cyfrowych, ich użycia i wykorzystania, ułatwienie poprawy jakości i rozpowszechnianie dobrych praktyk związanych z zasobami cyfrowymi, w stosunkach pomiędzy dostawcami a użytkownikami zasobów cyfrowych oraz pomiędzy sektorami, a także wzmocnienie świadomości oraz współpracy pomiędzy podmiotami zainteresowanymi zasobami cyfrowymi.

Uprawnieni wnioskodawcy to:

- osoby prawne z siedzibą w państwach członkowskich UE oraz państwach EFTA; uczestniczyć mogą w nim również osoby prawne mające swoją siedzibę w państwach kandydujących (Bułgaria, Chorwacja, Turcja, Rumunia), jeżeli zawarły one odpowiednie porozumienia,
- osoby prawne z siedzibą w państwach EFTA będących stronami Porozumienia EOG, zgodnie z jego postanowieniami,
- jednostki sektora publicznego.

Warunkiem otrzymania pomocy jest to, by projekt w szczególności odnosił się do priorytetu **jednolita europejska przestrzeń informacyjna** – do tworzenia bogatych i zróżnicowanych zasobów oraz usług cyfrowych, a także do priorytetu **integracyjne europejskie społeczeństwo informacyjne**, który postuluje m.in. wykorzystanie TIK (ICT – ang. *Information and Communication Technology*) w procesie upowszechniania europejskiego dziedzictwa kulturowego.

Projekty możliwe do zrealizowania w ramach tego programu to te, które służą zwiększaniu wiedzy w celu ulepszenia istniejących produktów, metod, usług lub sprostaniu potrzebom polityk wspólnotowych. Wysokość współfinansowania Wspólnoty co do zasady nie przekroczy 50% kosztu projektu. Program eContentplus nie określa liczby krajów ani partnerów w projekcie jako formalnego kryterium udziału, jednak stworzenie konsorcjum, które realizować będzie projekt angażujący jak największą liczbę państw, jest niezwykle istotne dla jego sukcesu.

Do kosztów kwalifikowanych zaliczają się m.in.: koszty bezpośrednie obejmujące koszty personelu, podróży i utrzymania, podwykonawców, inne koszty (np. organizacji konferencji, projektowania stron internetowych, nabywania licencji na oprogramowanie).

Istnieje możliwość wstępnej oceny zgłoszonych wniosków przez Komisję Europejską, jednak zastrzega ona sobie, że wstępna ewaluacja nie determinuje rezultatu oceny pełnego wniosku.

²² 7 Program Ramowy..., *op.,cit.*, s. 22.

Termin składania wniosków minął. Jednak program nadal funkcjonuje i nowe informacje oraz terminy można było uzyskać w okolicach lutego – marca 2007 r.

Zakończenie

Główną przyczyną niskiego poziomu innowacyjności polskich przedsiębiorstw jest brak wiedzy oraz środków finansowych na wdrożenie nowych rozwiązań. Ogromnym wyzwaniem staje się więc poszukiwanie sposobów zainteresowania przedsiębiorców zdobywaniem nowych rozwiązań (w postaci m.in. transferu technologii), niezbędnych dla rozwoju ich działalności oraz uświadomienie konieczności konkurencyjności przez innowacje. Ważne jest podejmowanie działań zmierzających do wzmocnienia współpracy między tymi podmiotami poprzez m.in. dofinansowanie zamówienia lub zakupu wyników prac badawczo-rozwojowych.

Aktualna sytuacja funduszy strukturalnych i programów unijnych oraz rola, jaką mogą odegrać w finansowaniu innowacyjności i transferu technologii, powoduje, że konieczne jest wsparcie obu tych instrumentów, ukierunkowane na bardziej efektywne ich wykorzystanie w Polsce. Rozbudowa systemu funduszy strukturalnych w perspektywie finansowej 2007-2013 jest konieczna, ponieważ alternatywne formy finansowania, takie jak fundusze inwestycyjne czy rynek kapitałowy, mają wciąż w Polsce marginalne znaczenie i są rzadko wykorzystywane przez małe i średnie przedsiębiorstwa.

Opracowanie to, nie jest opracowaniem kompletnym. Wynika to ze stanu dokumentów programowych na obecną chwilę. Dlatego też dalszych informacji należy szukać w instytucjach otoczenia biznesu, działających m.in. w ramach sieci Krajowego Systemu Usług i innych bądź też na stronach internetowych instytucji rządowych, których adresy podano poniżej:

- Portal Funduszy Strukturalnych – Narodowa Strategia Spójności 2007-2013
www.fundusze-strukturalne.gov.pl/nss.
- Ministerstwo Rozwoju Regionalnego
www.mrr.gov.pl.

Słowniczek

Dotacja, subwencja²³ – wydatki budżetu państwa podlegające szczególnym zasadom rozliczania, przekazywane w celu uzupełnienia brakujących środków finansowych na finansowanie lub dofinansowanie działalności mającej znaczenie dla interesu publicznego, określone jednostronnie w ściśle oznaczonej wysokości bezzwrotne, nieodpłatne i nieoprocentowane. Może być o charakterze okresowym lub stałym. Służy poprawie finansowej lub realizacji finansowego zadania.

Działalność innowacyjna²⁴ – szereg działań o charakterze naukowym (badawczym), technicznym, organizacyjnym, finansowym i handlowym (komercyjnym), których celem jest opracowanie i wdrożenie nowych lub istnienie ulepszonych produktów i procesów. Niektóre z tych działań są innowacyjne same w sobie, inne zaś mogą nie zawierać elementu nowości, lecz są niezbędne do opracowania i wdrożenia innowacji.

Firma innowacyjna²⁵ – inteligentna organizacja, permanentnie generująca i realizująca innowacje, znajdująca uznanie u odbiorców ze względu na wysoki poziom nowoczesności i konkurencyjności. Struktura i sposób zarządzania firmą innowacyjną są dostosowane do jej podstawowego zadania.

Innowacja²⁶ – idea, postępowanie lub rzecz, która jest nowa, ponieważ jest jakościowo odmienna od dotychczasowych. Innowacje w biznesie obejmują produkty i usługi oraz działania mające na celu doprowadzanie ich do nabywców, a także przekonanie o ich użyteczności. Innowacje stwarzają dla przedsiębiorców i menedżerów korzystne możliwości dokonania istotnych zmian, podjęcia nowej

²³ E. Chojna-Duch, *Finanse publiczne i polskie prawo finansowe – zarys wykładu*, Instytut Studiów Samorządowych, Warszawa 2000.

²⁴ *Raport o stanie nauki i techniki w Polsce 1999*, GUS, Warszawa 2000.

²⁵ A. Sosnowska, S. Łobesko, A. Kłopotek, *op.cit.*

²⁶ T. Szucki, *Encyklopedia marketingu*, Placet, Warszawa 1998.

działalności, świadczenia nowych usług i pozyskiwania dzięki temu innowacyjnych nabywców. Sprawdzianem udanej innowacji jest jej powodzenie na rynku.

Innowacja technologiczna w obrębie procesu²⁷ – przyjęcie technologicznie nowych lub znacząco udoskonalonych metod wytwarzania, w tym sposobów docierania z produktem do odbiorców. Metody te mogą polegać na dokonywaniu zmian w urządzeniach lub organizacji produkcji, mogą też stanowić połączenie tych dwóch rodzajów zmian lub być wynikiem wykorzystania nowej wiedzy. Metody te mogą mieć na celu produkcję lub dostarczenie technologicznie nowych lub udoskonalonych produktów, które nie mogłyby być wytworzone/dostarczone za pomocą metod konwencjonalnych.

Innowacja technologiczna w obrębie produktu lub procesu²⁸ (TPP – ang. *Technological Product and Process Innovations*) – obejmuje wdrożone już produkty i procesy nowe pod względem technologicznym oraz znaczące udoskonalenia technologiczne dotyczące tych produktów i procesów. Innowacja TPP została wdrożona, jeżeli została wprowadzona na rynek (innowacja w obrębie produktu) lub wykorzystana w procesie produkcyjnym (innowacja w obrębie procesu). Innowacje typu TPP obejmują zespół działań o charakterze naukowym, technologicznym, organizacyjnym, finansowym i handlowym. Firma dokonująca innowacji TPP to firma, która wdrożyła nowe lub znacząco udoskonalone technologiczne produkty lub procesy w branym pod uwagę okresie.

Kredyt technologiczny – kredyt, który może ulec częściowemu umorzeniu na zasadach określonych w ustawie, udzielony przedsiębiorcy na inwestycję technologiczną.

Proces innowacyjny²⁹ – definicja podażowa za J.A. Schumpeterem – stanowi pewien ciąg zdarzeń, począwszy od powstania pomysłu (inwencja), poprzez ucieleśnienie pomysłu (innowacja) oraz upowszechnienie. Proces ten zachodzi niejako autonomicznie od procesów przemysłowych i konieczne jest wyszukanie przedsiębiorcy, który innowację wykorzysta w procesie produkcyjnym. Definicja popytowa za P. Druckerem: ciąg zdarzeń podejmowany na podstawie obserwacji procesów rynkowych, na podstawie których wdrażanie innowacji pozwala przedsiębiorcy na uzyskanie przewagi konkurencyjnej.

Przedsiębiorstwo innowacyjne³⁰ – w rozumieniu metodologii Oslo jest to przedsiębiorstwo, które w badanym okresie – najczęściej trzyletnim – wprowadziło przynajmniej jedną innowację technologiczną: nowy lub ulepszony produkt bądź nowy lub ulepszony proces, będące nowością przynajmniej z punktu widzenia tegoż przedsięwzięcia.

Transfer technologiczny³¹ – definicja w wąskim zakresie J. Koch – celowe, ukierunkowane przekazywanie wiedzy i umiejętności do procesu produkcyjnego, celem udanego u rynkowania danego produktu. Definicja w szerokim zakresie K.B. Matusiak, E. Stawasz: obejmuje przepływ wiedzy technicznej o różnej postaci między podmiotami rynkowymi (np. zamówienia na realizację B+R, zlecane głównie przez duże przedsiębiorstwa, agencje i programy rządowe; inwestycje bezpośrednie, współpraca i fuzje firm, *joint-ventures*, rynek technologii obejmujący obrót papierami, licencjami, *know-how* itd.).

Literatura

Chojna-Duch E., *Finanse publiczne i polskie prawo finansowe – zarys wykładu*, Instytut Studiów Samorządowych, Warszawa 2000.

Janasz K., *Kapitał prywatny w finansowaniu działalności innowacyjnej przedsiębiorstw w procesie transformacji*, [w:] *Innowacje w działalności przedsiębiorstw w integracji z Unią Europejską*, red. W. Janasz, Difin, Warszawa 2005.

Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości – www.parp.gov.pl.

Poradnik przedsiębiorcy, Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości, Warszawa 2003.

Portal Innowacji – www.pi.gov.pl.

Portal Ministerstwa Gospodarki – mg.gov.pl.

²⁷ *Proponowane zasady gromadzenia i interpretacji danych dotyczących innowacji technologicznej* – Podręcznik Oslo, OECD/EUROSTAT 1997.

²⁸ *Ibidem*.

²⁹ *Sfera badawczo-rozwojowa i przedsiębiorstwa w działalności innowacyjnej*, red. K. Poznańska, Instytut Funkcjonowania Gospodarki Narodowej, Warszawa 2001.

³⁰ *Raport o stanie nauki i techniki w Polsce 1999, op.cit.*

³¹ *Sfera badawczo-rozwojowa i przedsiębiorstwa w działalności innowacyjnej, op.cit.*

Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka – - wersja przesłana 22 stycznia 2007 r. do Komisji Europejskiej.

Proponowane zasady gromadzenia i interpretacji danych dotyczących innowacji technologicznej – Podręcznik, Oslo, OECD/EUROSTAT 1997.

Raport o stanie nauki i techniki w Polsce 1999, GUS, Warszawa 2000.

Sfera badawczo-rozwojowa i przedsiębiorstwa w działalności innowacyjnej, red. K. Poznańska, Instytut Funkcjonowania Gospodarki Narodowej, Warszawa 2001.

Sosnowska A. i inni, *Systemy wspierania innowacji i transferu technologii w krajach UE i w Polsce*, Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości, Warszawa 2003.

Sosnowska A. i inni, *Systemy wspierania innowacji transferu technologii w krajach Unii Europejskiej i w Polsce*, Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości, Warszawa 2003.

Sosnowska A., Łobesko S., Kłopotek A., *Zarządzanie firmą innowacyjną*, Difin, Warszawa 2000.

Szucki T., *Encyklopedia marketingu*, Placet, Warszawa 1998.

Współczesny bank, red. W.L. Jaworski, Poltext, Warszawa 2000.

Akty prawne

Decyzja nr 1982/2006/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 18 grudnia 2006 r. dotycząca powołania siódmego programu ramowego Wspólnoty Europejskiej w zakresie badań, rozwoju technologicznego i demonstracji (2007-2013) (DzUrz L 412/1 z 30 grudnia 2006 r.).

Decyzja nr 2006/970/Euratom Rady z dnia 18 grudnia 2006 r. dotycząca siódmego programu ramowego Europejskiej Wspólnoty Energii Atomowej (Euratom) w zakresie działań badawczych i szkoleniowych w dziedzinie jądrowej (2007-2011) (DzUrz L 54/21 z 22 lutego 2007 r.).

Rozporządzenie (WE) NR 1906/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 18 grudnia 2006 r. ustanawiające zasady uczestnictwa przedsiębiorstw, ośrodków badawczych i uczelni wyższych w działaniach prowadzonych w ramach siódmego programu ramowego oraz zasady upowszechniania wyników badań (2007-2013) (DzUrz L 391/1 z 30 grudnia 2006 r.).

Prawo bankowe, ustawa z 29 sierpnia 1997 r. (DzU z 1997 r., nr 140, poz. 939 ze zm.).

Rozporządzenie Komisji (WE) Nr 70/2001 z 12 stycznia 2001 w sprawie zastosowania art. 87 i 88 Traktatu WE w odniesieniu do pomocy państw dla małych i średnich przedsiębiorstw (DzUrz L 010 z 13 stycznia 2001 r. s. 33-42 ze zm.), zmienionego rozporządzeniem Komisji (WE) nr 364/2004 oraz 1857/2006.

Rozporządzenie Rady Ministrów z 13 października 2006 r. w sprawie ustalenia mapy pomocy regionalnej (DzU nr 190, poz. 1402 z 19 października 2006 r.).

Ustawa z 29 lipca 2005 r. o niektórych formach wspierania działalności innowacyjnej (DzU nr 179, poz. 1484).

Ustawa z 29 lipca 2005 r. o niektórych formach wspierania działalności innowacyjnej (DzU nr 179, poz. 1484, z późn. zm.).

Wytyczne w sprawie krajowej pomocy regionalnej na lata 2007-2013 (DzU UE C 54/08 z 4 marca 2006r.).